

Nieuwbouw, lustoord voor snuitkevers

Exotische snuitkevers richten een ravage aan in het groen van sommige nieuwbouwwijken, en bezorgen daarmee hun familieleden een slechte naam. Onterecht.

Tekst Caroline Elfferich

Vanuit het lokale Milieuplatform bereikt mij de vraag of ik een artikeltje zou willen schrijven over lapsnuitkevers. Lapsnuitkevers danken hun naam aan de 'oorvormige lapjes' die zich aan weerszijden van hun snuit bevinden, maar met het blote oog zijn die lapjes niet erg opvallend. In Nederland komen ruim 465 soorten snuitkevers voor: kleine en grote, fraaie gekleurde en in gedekte tinten, met lange en met korte snuit, kortom een feest voor de insectenliefhebber. Verreweg het meest bekend is de taxuskever, die ook wel gegroefde lapsnuitkever (*Otiorhynchus sulcatus*) wordt genoemd.

Soms zie ik een lapsnuitkever in huis, traag lopend over de muur. Vliegen kunnen ze niet, want ze hebben geen vleugels. Bij vangpogingen laten ze zich gemakkelijk omlaag storten om met een lichte, maar duidelijk hoorbaar 'tik' op de grond te landen. Pak je zo'n gevallen kever op dan voel je aan je vingers de weerhaakjes, die aan het eind van hun poten zitten. Vanwaar opeens die belangstelling voor deze kevers vanuit het Milieuplatform? Dan krijg ik te horen dat lapsnuitkevers zich sinds kort ernstig misdragen. Ze vreten hele tuinen kaal, waarbij de struiken afsterven. Vooral in nieuwbouwwijken treedt veel schade op, tuinliefhebbers zijn ten einde raad. Dat is nieuw voor mij. Ik beloof een stukje te schrijven, maar eerst moet ik informatie verzamelen.

GEDUPEERDE TUINEIGENAREN

Ik maak een praatje met een medewerker van de plantsoenendienst die ik toevallig aantref in de wijk. Hij is op de hoogte van de snuitkeverproblematiek en vertelt dat er in een naburige nieuwbouwwijk veel vraat is aan kruipende, groenblijvende *Euonymus* (een soort kardinaalsmuts). Thuis heeft hij een artikel over snuitkevers uit het Algemeen Dagblad en dezelfde avond komt hij een kopie daarvan langs brengen¹. Daarin lees ik dat de schade vooral wordt aangericht door enkele soorten lapsnuitkevers, die pas sinds kort in Nederland worden aangetroffen. Deze kevers zijn oorspronkelijk afkomstig uit Zuid-Europa. Er zijn dus exoten in

het spel en het zijn niet de inheemse kevers die zich opeens massaal aan tuinplanten vergrijpen.

In het AD artikel wordt *Otiorhynchus armadillo* als belangrijkste boosdoener aangewezen. Maar tegenwoordig blijken er achttien soorten lapsnuitkevers in Nederland voor te komen, waaronder zeven exoten, die bij oppervlakkige beschouwing sprekend op elkaar lijken. Dat bemoeilijkt naar mijn idee het aanwijzen van dé boosdoener. Uit discussies op internet blijkt dat de lapsnuitkevers heel wat losmaken. Een bekende entomoloog die de ernst van de problematiek relateert krijgt talloze furieuze reacties van gedupeerde tuineigenaren!

GEKARTELDE BLADEREN

Het is hoog tijd om eens te gaan kijken naar de aangevreten *Euonymus* in de nieuwbouwwijk bij ons in de buurt. Het duurt niet lang of ik heb de getroffen planten gevonden. De

bladeren zien er gekarteld uit vanwege de talloze kleine hapjes die uit de bladranden ontbreken. Heel ernstig ziet dat er in mijn ogen niet uit, zo op het eerste gezicht alleen wat cosmetische schade. Ik moet denken aan de erwtenplanten op onze volkstuin, die in de eerste weken dat ze boven de grond verschijnen ook altijd op deze manier worden aangevreten. Ze krijgen daardoor misschien enige vertraging in de groei, maar er gaat geen erwtenplant van dood en later is er niets meer van te zien. Maar ik moet de problematiek niet relativiseren, het gaat hier om een andere snuitkeversoort.

Uit wandelingen door de nieuwbouwwijk en enkele oudere wijken krijg ik inderdaad de indruk dat de nieuwe wijk het zwaarst is getroffen door kevervraat. Ik zie daar vrijwel geen klimop met volledig gawe bladranden. Toch zijn er ook in oudere wijken wel dege-lijkheden te vinden met snuitkevervraat. De kevers zelf zijn in geen velden of wegen te

bekennen. Lapsnuitkevers zijn overwegend 's nachts actief en overdag verstoppen ze zich verrassend goed in de planten. Je kunt ze wel vangen door een omgekeerde paraplu onder een struik te houden en vervolgens de struik te schudden. De kevers laten zich vallen en belanden in de paraplu. Op internet lees ik dat sommige mensen op deze manier honderden kevers per dag in hun tuin vangen, bij wijze van bestrijdingsmethode. Chemische bestrijdingsmiddelen die de kevers doden zijn niet toegestaan om te gebruiken in de openbare ruimte. Gelukkig

een soort kleine wormpjes die specifiek op larven van lapsnuitkevers parasiteren. Deze vorm van biologische bestrijding is al langere tijd bekend, maar niet vaak toegepast in de volle grond. In Bergschenhoek is een experiment uitgevoerd waarbij planten in 236 tuinen zijn begoten met insectenparasitaire aaltjes. Het lijkt mij niet eenvoudig om te beoordelen of een dergelijke behandeling effectief is geweest, want je kunt de planten niet uitgraven om te controleren of de aaltjes zijn verdwenen. Bovendien verwacht ik dat je met aaltjes nooit alle lapsnuitkeverlarven

vliegen ligt het voor de hand dat ze met plantmateriaal zijn aangevoerd uit zuidelijke streken. Een vriendin vertelt me dat laurierkersen in Zuid-Europa veel sneller groeien dan hier. Ze worden daar opgekweekt in potten en vervolgens als grote potplant hierheen getransporteerd. Deze in het zuiden opgekweekte planten hebben vaak moeite om over te schakelen op het Nederlandse klimaat, waardoor ze kwetsbaar zijn. Onder andere voor insectenvraat. Juist in nieuwbouwwijken, waar recentelijk veel struiken zijn aangeplant, doen zich de meeste pro-

links - Een door snuitkevers aangevreten sneeuwbal (*Viburnum tinus*).

Beeld Caroline Elfferich

rechts - De invasieve lapsnuitkever *Otiorhynchus armadillo* doet zich graag tegoed aan tuinplanten in nieuwbouw wijken.

Beeld Theodoor Heijerman

maar, want dergelijke middelen zijn in mijn ogen veel gevaarlijker dan de snuitkevers zelf, die voor mens en dier volledig onschadelijk zijn!

AALTJES TEGEN LARVEN

Waarschijnlijk gaan de struiken niet zo zeer dood aan de bladschade die de volwassen lapsnuitkevers veroorzaken, als wel aan de schade die de larven van deze kevers berokkenen aan de wortels. De larven zijn roomwit van kleur en hebben een oranje-bruin kopje. Ze zijn van begin maart tot half juni actief en vreten aan de wortels. In deze periode richten de larven de meeste schade aan. Van half mei tot oktober zijn de kevers actief en leggen ze eieren, waar dan weer nieuwe larven uitkomen. Deze larven overwinteren om het volgende jaar te verpoppen tot volwassen kever.

Deze larven kunnen op biologische wijze worden bestreden met aaltjes (nematoden),

zult doden, er zal altijd een restpopulatie blijven. Aangetaste struiken met ernstige wortelschade kun je mijns inziens niet 'genezen' met aaltjes.

ALLESETERS?

In het AD artikel lees ik dat de lapsnuitkevers alle planten lusten, behalve buxus. Dat verbaast me, want ik heb nog nooit gehoord van insecten die alle plantensoorten lusten. Uit de literatuur^{2,3} komt een genuanceerder beeld naar voren: het zijn vooral houtige gewassen die door lapsnuitkevers worden geteisterd. Daaronder zijn veel populaire, groenblijvende struiken zoals: sneeuwbal, klimop, laurierkers, laurier, liguster, sering en roos. De kevers houden er een gevarieerd menu op na en zeven soorten met een brede voedselvoorkeur lusten derhalve een aanzienlijk deel van de struiken die veel in tuinen worden aangeplant.

Aangezien lapsnuitkevers niet kunnen

blemen voor met lapsnuitkevers. Dit alles overdenkende zijn dus eigenlijk niet zozeer de lapsnuitkevers de boosdoeners, als wel de plantenhandelaren die snel geld willen verdienen met onzorgvuldige praktijken.

LITERATUUR

1. Leusden, R. van. 2009. Opmars van een vraatzuchtig insect. Algemeen Dagblad, 29 mei.
2. Heijerman Th. en S. Hellingman. 2008. *Otiorhynchus armadillo*, een invasieve snuitkever, gevestigd in Nederland (Coleoptera: Curculionidae). Nederlandse Faunistische mededelingen: 29.
3. Heijerman Th. en S. Hellingman. 2009. *Otiorhynchus meridionalis*, een nieuwe invasieve snuitkeversoort voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Curculionidae). Entomologische berichten: 69 (3).